

Jézus Krisztus mennybemenetele

Kálvin János nagy hangsúlyt fektet Krisztus pokolba való alászállására, mivel csak innen érhető meg a mennybemenetele is. **3. oldal**

Miért nem vesznek Úrvacsorát a gyerekek?

Reformátor eleinknek fontos kérdés volt a gyermekkeresztség helyes értelmezése, mert ebből több más hitigazság is származik. **3. oldal**

Vállaljam? Ne vállaljam?

A gyermekvállalás elutasítása egyre kínzóbb probléma az önmagát már keresztyénnek alig meghatározó európai társadalomban. **4. oldal**

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYŰLEKEZETI LAPJA • 2015. MÁJUS XXVI. ÉVFOLYAM 10. SZÁM

MILYEN LÉLEK VAN BENNETEK?

A fenti képet egy angol újságíró készítette nemrég az egyik szíriai menekülttáborban. Amikor az újságíró meglátott egy kövekkel játszó kislányt, kedves képtémának találta és le akarta fényképezni. Csakhogy amikor felemelte és a kislányra irányította a fényképezőgépet, az alig 3-4 éves kislány sírásra görbülő szájával, megrettent tekintettel emelte fel a kezét. Megadta magát. Nem tudva pontosan, hogy mi van az újságíró kezében, a szüleitől megtanult mozdulattal próbálta menteni alig elkezdődött kis életét. A fénykép pillanatok alatt bejárta a világot, mindenütt döbbenetet váltva ki. A kép szavak nélkül is pon-

tosan elmondja a szíriai keresztyén menekültek szörnyű tragédiáját. Minden halált hoz, sehol nincs oltalom, az egyetlen feladat: túlélni valahogy. Egy alig öntudatra nőtt gyerek számára a világ maga a legszörnyűbb borzalom, ahol vér folyik, és félelem lakozik a szívekben. Elrabolt gyerekkor, meggyilkolt öröm és boldogság. Az egyik neves pszichológus szakember szerint a kislány szemei jól mutatják: zsenge gyermeklelke már súlyos, helyrehozhatatlan sérüléseket szenvedett. Jaj a világ hatalmasainak – figyelmeztet Isten. Minden egyes könnyecpetet nemcsak számon tart, de számon is kér a bosszúállás Istene.

KORAVÉNEK

A magyar labdarúgó válogatott új szövetségi kapitánya, Dárdai Pál, úgy néz ki, hogy kezdi visszaadni a hitet a focistáinak. Első sajtótájékoztatójára rávilágított arra, hogy a foci, mivel labdával játsszák, tulajdonképpen egy játék. Mi emberek nem azért hagyjuk abba a játékot, mert öregsziünk. Azért öregsziünk meg, mert abbahagyjuk a játékot.

Különbőség van aközött, hogy felnősz, és aközött, hogy megöregszel. Ha tizenéves vagy, és egész évben csak fekszel az ágyban, anélkül, hogy valami hasznosat csinálnál, céltalanul. Úgy, hogy élni sincs kedved, öregszel, sőt már öreg is vagy. És hány ilyen kisöregyet lehet látni az utcákon, még fiatalon is reménytelenül?! Csak városunkban az utóbbi hetekben hárman akartak véget vetni életüknek, fiatalok, tizenévesek. És ki tudja, mi áll a háttérben? Szerelem? Szülők válása vagy távolléte? Isten alakú ürrel léteznek, de nem élnek. Ijesztően hatnak azok a gyermekek is, akik csak ülnek a kanapén vagy a sarokban, és meregnek blazírt szemekkel maguk elé. Inkább lennének koszosak... Valóban azt hisszük, hogy nem érzékelik, mi történik körülöttük?

A facebook-ot követve szinte naponta látok olyan bejegyzéseket fiataloktól, amelyek azt sugallják, hogy végtelenül el vannak keseredve. (folytatás a 2. oldalon)

KORAVÉNEK

(folytatás az 1 oldalról)

Még ha a fiatalok gondolatai legtöbbször átvett idézetek is, az embernek az az érzése, hogy elégük van az életből. Ez már nem is ellopott gyerekkor, hanem kifosztott élet! Ne fosszátok meg a gyermekeket, se az ifjakat, se magatokat Jézustól!

Egyszer egy kislány álma az volt, hogy egyszer híres zongorista lesz, de a Szamárinduló volt az egyetlen darab, amit el tudott játszani. Akárhogy is próbálkozott, nem volt többre képes. A szülei egy idő után elhatározták, hogy beiratják magántanítványként egy neves zongoraművészhez, hogy az megtanítsa őt rendszeresen zongorázni. A kislány természetesen el volt ragadtatva az ötlettől. Amikor a kislány és szülei meghallgatásra mentek a művészhez, komornyik tessékelt be őket a kúria társalgójába, ahol egy gyönyörű koncertzongora állt. A kislány azonnal odaszaladt a zongorához, és elkezdte játszani rajta a Szamárindulót. Szégyenkező szülei elindultak felé, hogy leállítsák, de eközben belépett a művész, és bátorította a kislányt, hogy folytassa. Azután helyet foglalt a kislány mellett az ülökén, és hallgatta a játékát. Kisvártatva ő is bekapcsolódott, és akkordokkal egészítette ki a darabot. A kislány folytatta a Szamárindulót. A szülők nem hittek a fülüeknek. Egy gyönyörű négykezeset hallottak, amelyet kislányuk és a nagy művész együtt adott elő, és eléggé meglepő módon még mindig a Szamárinduló volt a fő téma.

Emlékszünk még virágvasárnapra? Jézusnak szüksége volt egy számárra is! Még ilyen számárra is, amilyen én vagyok... Bálám számara is fontos üzenetet közölt.

Lehet, hogy azért nem tudunk játszani, mert úgy érezzük, hogy senkik vagyunk, hogy Isten nem tud felhasználni nagy dolgok véghezvitelére. De gondolkodjunk csak a kislányra. Ő csak a Szamárindulót tudta játszani. A Szamárindulót senki nem akarta hallani. Szülei szégyenkeztek miatta, másokat idegesített. A művész azonban bátorította, hogy játssza tovább. Játssz tovább!

Játssz tovább, adj helyet magad mellett Jézusnak. Ő képes arra, hogy életed nullája elé oda tegye az egvest.

Az élet bizony játék. Komoly játék! S a java még csak akkor kezdődik, miután lefújták a meccset!

RÁCZ ERVIN

A LEGROSSZABB GYERMEKET IS

„Parancsola pedig a király Joábnak, Abisainak és Ittainak, mondván: Az én fiammal, Absolonnal én érettem kíméletesen bánjatok; hallá pedig ezt mind az egész had, mikor a király mindenik vezérnek parancsola Absolon felől.” (2Sám 18,5)

Milyen gyengéd szeretet a lázadó Fiú iránt. A mi Urunk, Krisztusunk korlátlan szeretetére emlékeztet bennünket, az ellenségei felé. Hosszútűrése irányunkban a legvégső határokig megy. Isten azonban nem mondta azt, kíméljétek meg a Fiamat, az Egyetlenegyemet. Dávid nem halhatott meg a fia helyett, nem tehetette meg. Az Egyetlenegy halt meg, Dávid fia helyett is, a mi gyermekeink helyett is és értünk is.

Az igazi szülő a legrosszabb gyereket is szereti, a legrosszabbnak is megbocsát. A leg-

rosszabb is gyermeke. A mi Atyánk szeret és megbocsát nekünk Jézus Krisztusért. Aki meghalt az istentelenekért, Aki hagyta, hogy a bűnösök közé sorolják, pedig sokak vétkét vállalta magára, és közbenjárta a bűnösökért (Ézs 53). Jézus Krisztus legyőzi azt a távolságot, amely a bűn miatt ott van az emberi életek, az ember és a Teremtő Isten között. Semmi sem választhat el Isten szeretetétől, amely vagyon Jézus Krisztusban (Róm 8,39b).

Érette úgy viszonyul hozzánk Isten, mint akinek soha semmi bűne nem lett volna, elfelejti múltunkat, nem beszél többé róla. Új világ, új élet születik ma benned, Isten megkímél Jézus által. Ismerd meg és köszönd meg ezt a kegyelmet!

NAGY ERIKA

GYERMEKI JÓKIVÁNSÁG

„Sok jó dolgot mutattam néktek, az én Atyámtól.” (Jn 10,32b)

A mindenkori ember alapvető vágya és törekvése az, hogy a lehető legjobbat kapja, érje el az életben. A jót szeretnénk felhalmozni, sokáig megtartani, s rettegünk a tisztavirág életű vagy éppen pünkösdi királysághoz hasonló pillanatnyi örömöktől. Állandóságra van szükségünk. Olyan lét- és üdvbizonyosságra, amelyet nem fenyeget az elmúlás veszélye. Jézus Krisztus földi élete során számtalan olyan jelét adta annak, hogy miért is érdemes az Isten útján maradni.

A János evangéliumának gazdag szimbólum- és jelrendszere is arról beszél: Isten annyira szeretett, hogy egyszülött fiát adta a benne hívőkért. Mit kaptál Jézustól az elmúlt napon? Ha számba veszed életed eddigi eltelt idejét, akkor milyen „jó dolgot” tudnál elmondani, amit Tőle kaptál? Nemcsak ajándékoz, nemcsak jó dolgokkal halmoz el az Úr Jézus Krisztus, hanem előttünk jár, utat mutat, példát ad. Jézus Krisztus példát ad arra, hogyan kell szeretni, elfogadni, engedelmesnek és aláztosnak lenni, hogyan kell imádkozni... Lehetne sorolni azokat a „jó dolgokat”, amelyekre Jézus

tanít bennünket. Kapaszkodjunk bele a jézusi ígéretbe, s lássunk meg újra azokat az apró örömöket, „sok jó dolgokat”, amelyekkel Ő maga gazdagít bennünket.

Ludwig Nommensen, a német lutheránus misszionárius nem tehetett ugyanazt, mint a többi gyerek. Amíg mások boldogan ugrándozhattak, játszhattak a szabadban, addig neki a szobában kellett maradni lábsérülése miatt, amit egy balesetben szerzett. Milyen szörnyű egy gyereknek hosszú ideig ágyban fekvődni! Egy karácsony estén, amikor mindenki elment a templomba, ő is elővette Bibliáját. Éppen azt a részt olvasta el, ahol Jézus azzal biztatja tanítványait, kérjenek bármit az ő nevében.

Amikor édesanyja hazajött, izgatottan kérdezte meg tőle, vajon ez tényleg igaz. Édesanyját meglepte a kérdés, de egy kis habozás után azt mondta, hogy természetesen igaz, hiszen maga Jézus mondta ezeket a szavakat. Ludwig komolyan vette Isten ígését. Áhítattal kulcsolta imára kezét, és ezt kérte Istentől: „Uram, hadd legyek megint egészséges, és hadd legyek misszionárius.” Az Úr meghallgatta az imáját, meggyógyult, és Isten szolgája lett. Isten rajta keresztül százezreken könyörülhetett.

ELEK ARNOLD

MIÉRT NEM VESZNEK ÚRVACSORÁT A GYERMEKEK?

Reformátor eleink fontos és szinte minden-napi kérdése volt a gyermekkeresztség. Nem véletlenül, hiszen a keresztség az első találkozási alkalom Isten ígéretével, és annak mintegy pecsétje. A gyermekkeresztség helyes értelmezése azért is rendkívül fontos, mert ebből több más hitigazság is származik.

A keresztség „tükör” sákramentuma az Úrvacsora, amelyik nemcsak hogy a keresztségre épül, de abban a keresztség üdvígéreteivel való személyes találkozás is megtörténik. Ennek ellenére a gyermekek nem részesülnek Úrvacsorában. Az Egyház kezdeti századaiban még részesültek, de aztán megszűnik ez a gyakorlat. A keresztségből kiindulva érthető meg csak, hogy miért.

Luther Márton „Asztali beszélgetései” rendjén (diákjaival folytatott kötetlen esti beszélgetések) többször szóba hozta az újrakeresztelők tévelygését, akik azt vallották, hogy csak hitvallástétel után szabad bárkit is megkeresztelni. Ezt a véleményt arra alapozták, hogy Péter apostol is csak ezután keresztelte meg a cézareai római századost, Kornéliuszt, aki az első pogányból lett keresztényen volt (ApCsel 10).

Luther véleménye ezzel szemben az, hogy Péter nem hite miatt keresztelte meg Kornéliuszt, „mintha a hit hatékonyabbá tenné a keresztséget, mint Isten ígéje”, mert a hitben való jártasság nem előfeltétele a keresztség kiszolgáltatásának.

Ezért szabad a kisgyermeket is megkeresztelni. Jézus – mondja Luther – egyfelől nem törődik az életkorral, másfelől pedig az érv, miszerint azért nem szabad csecsemőket keresztelni, mert még „nincs eszük és nem tudnak gondolkodni”, szintén nem állja meg helyét. Az ész ugyanis semmit sem tesz hozzá a hithez, sőt a hit legnagyobb akadálya éppen az, hogy az értelem mindent képtelenségnek tart, amit Isten mond és tesz. Ebből a megfontolásból a gyermekkeresztség talán még hasznosabb is, hiszen ők így egyenesen belenevelkednek a keresztény hitbe.

Kálvin János Institutiojában a gyermekkeresztség jelentőségét az ószövetségi választott nép körülmétkedésével kapcsolja össze (akárcsak a Heidelbergi Káté 74. kérdés-felelete). A körülmétkedés a szövetséghez való tartozás külső jegyén túl a hozzá kapcsolódó ígéretek

emlékeztette a zsidókat. Isten tudniillik áldását nemcsak Ábrahámnak, de utódainak is ígérte. Ezért történt például az is, hogy amikor a tanítványok jóindulatúan megpróbálták elhessegetni az útban levő gyerekeket, hogy a Mester akadálytalanul haladhasson útján, Ő ezért megdorgálta az apostolokat (Mk 10,14).

Kálvin arra a kérdésre is kitér, hogy miért nem úrvacsoráznak a gyerekek? Elmondása szerint még Augusztinus egyházatya idején (Kr. u. 354-430) létezett a gyerekek úrvacsorázásának szokása, ami később – helyesen – megszűnt. Miért is?

A keresztség lényege az, hogy csatlakozunk Isten népéhez, az Anyaszentegyházhoz, illetve, hogy lelkileg újjászületünk, azaz miután Isten fiaivá válunk, el is kezdjük az új életben való járását. Az úrvacsora azonban azoknak szól, akik már „úton vannak” és lélekből már felnöttek. Az úrvacsorázást ugyanis lelkiismereti önvizsgálat előzi meg, és az Úr halálának hirdetése követi. Erre pedig a kiskorúak még alig-ha alkalmasok. Aki azonban ezeket elhagyja, az „nem becsüli Krisztus testének szentségét.” Ez az a „keményebb eledel”, ami hitbeli érettséget és felelősséget feltételez, amiről a konfirmációban teszünk bizonyosságot.

Végül Kálvin azzal a frappáns érveléssel vág vissza a gyermekek keresztelését elvitatóknak, hogy ahogyan Pál apostol tanácsát, miszerint „aki nem dolgozik, ne is egyék” (2Thessz 3,10) nem lehet kivétel nélkül mindenkire ráhúzni, ugyanígy „szerencsétlenkednek” azok, akik a gyermekkeresztséget kétségbe vonják!

Több keresztényen vallás is elvitatja a református egyháztól a tudatosságot, illetve a hitbeli döntés pontszerű valóságát. Pedig a gyermekkeresztségben megelőlegezett isteni bizalomra a konfirmáció (kellene legyen) a tudatos válasz és a megtérés elköteleződése.

Kétségkívül ezen a ponton sok mindent kell még elmélyítenünk, de a megtérés hitbeli tudatos döntése nemcsak kikerülhetetlen feltétel, hanem adott is a református egyház gyakorlatában!

TOKÁR SÁNDOR - VISKY ISTVÁN

JÉZUS MENNYBEMENETELE

Kálvin János az Apostoli Hitvallás magyarázatában nagy hangsúlyt fektet Krisztus pokolba való alászállására, mivel csak innen érthető meg a mennybemenetele is!

Kálvin magyarázatát azzal kezdi, hogy sokan voltak, akik Jézus eltemetésének más formában való megfogalmazását látták benne, amivel eljelentéktelenítették a pokolra szállás nélkülözhetetlenségét. Ismét mások azt állították, hogy Krisztus törvény alatt jobblétre szenderült atyák (Ábrahám, Mózes, Dávid) lelkét szabadította meg tömlöcükből, amit reformátorunk gyerekes hitnek és felesleges dolognak tekint.

Kálvin a kérdés kulcsát abban látja, hogy Krisztus halála az egész ember megváltására néz. Krisztus nemcsak az emberi testet, de a lelket is megváltotta. „Személyünket képviselte” a Golgota keresztyén, ami azt jelenti, hogy nemcsak testében, de lelkében is elhordozta Isten bűn ellen való „bosszújának szigorát”.

Jézus nem véletlenül kérte azt sem (három ízben is!) az Atyától, hogy amennyiben lehetséges, „múljk el tőle a keserű pohár”. Ebből ugyanis az tűnik ki, hogy Jézus halála nem közönséges halál volt! A pokolra való alászállás Jézus halálának a lehető legteljesebb formáját, az ítéletben való elvetettség állapotát jelenti. Ebből az állapotból pedig csak Jézus térhet vissza, legyőzve azt! Jézus Krisztusnak tehát nem csak a halált, hanem ami még annál is mélyebb, az örök halált – azaz a poklot – is le kellett győznie!

A mennybemenetel mint a pokolra való alászállás „ellentéte” pedig egyenesen a megváltás beteljesedése. „Tőlünk eltávozván lett igazán hasznos köztünk való jelenléte” – írja Kálvin. Egyrészt így lett mindenütt jelenvalóvá Pünkösöd után, másrészt az Atya jobbára ült, ami szintén sokatmondó megfogalmazása egy másik titoknak. Az uralkodó jobbján tudniillik mindig a (helyettes) kormányzó ül. Ezzel a képpel az Apostoli Hitvallás voltaképpen azt tanítja, hogy Isten ekkor „iktatta be” Krisztust örökkévaló uralmába, egyszersmind kifejezve azt is, hogy hatalma ettől fogva mindenre kiterjed.

A mennybemenetel hármasság gyümölcse pedig abban van, mondja Kálvin, hogy Krisztus megnyitotta a mennyország kapuját, amit Ádám bezárt; szószólónk és közbenjárónk lett, hogy „az Atya tekintetét bűneinkről a maga igazságára irányítsa”; és a pokol elleni dicsekvésünkben hitünket erősítse!

T. SÁNDOR

KUDARC, AMI MEGERŐSÍT

Fegyelmezett, tempós élet, megtervezett mindennapok – látszólag nagy biztonságot és sikert biztosítanak. Ugyanakkor ez a fajta életmód nagyon is sebezhetővé teheti az embert. Ha túlságos mereven ragaszkodunk terveinkhez és a sikerhez, nagy károkat okozhatunk magunknak. Nem egyszer kell szembesülnünk a kudarcainkkal. Persze nem mindegy, hogyan kezeljük ezeket a kellemetlen élményeket, illetve, hogy magatartásunkkal is mit tanítunk gyerekeinknek.

A kudarc, vereség, sikertelenség elviseléséhez sokat számít a sokszínű, sokoldalú személyiség. Azaz, ha többféle szerepe van egy embernek, személyiségnek. Mondjuk, egy férfi lehet apa, munkatárs, férfi, férj, barát... és ha, mondjuk, az egyik szinten ideiglenesen kudarcot kell átélnie (senki sem tökéletes), akkor a többi feladatkörében levő sikerélmények átsegítik ezen a rossz élményen. Ha például leszid a főnök, de jó apa vagyok, és jó a kapcsolatod a feleséggel, már sokat segít az önértékelésben.

Gyerekekkel kapcsolatban az összetett személyiség úgy formálható, ha olyan tevékenységeket, feladatokat biztosítunk a számukra, amit igazán szeretnek. És sokszor ez meg is van, nekünk csak hagyunk kell, hogy a gyerek tegye azt, ami igazán foglalkoztatja őt. Sokat lehet tanulni kudarcainkból is. Mondják: az tud lovagolni, aki már legalább hétszer leesett a lóról. Ezek a tapasztalatok előrébb visznek a személyiségfejlődés szempontjából is. A gyerekek a kockázatvállalás útján tanulnak. Engedjük őket kibontakozni. Ne legyen folyamatos megmérgetetés, teszt, dolgozat az életük. Persze, mindennek megvan a maga ideje és helye, szükségessége. Legyünk „mögöttük”, s ha valóban kell, akkor figyelmeztessünk. De legyen lehetőségük bátran járni a felfedezések útján. A gyerek személyiségének része, és a bizonyos szinteken fellépő kudarcok esetén mentő-öv, ha például, szeret barkácsolni, de ugyanakkor szívesen focizik a barátokkal, és a sokféle tárgy közül kifejezetten érdeklődik, mondjuk, a történelem.

A kudarcok Isten különleges nevelő eszközei, amelyek bár sokszor keserűek, ám ha alázatosak vagyunk, jó eredményre vezetnek!

G. LEVENTE

VÁLLALJAM? NE VÁLLALJAM?

A gyermekvállalás elutasításának kérdése egyre kínzóbb probléma az önmagát keresztyénné már alig meghatározó európai társadalomban.

Manapság egyre több fiatal házaspár gondolkozik azon, hogy vállaljon, avagy ne vállaljon gyereket. De miért is kell ezen gondolkodni? Hivatás, vagy gyerek; a várható anyagi nehézségek, nincs minta, mert nem volt példaértékű a család, ahol felnőtt a szülő, a társadalmat belengő általános bizonytalanság – mind visszatartó tényező. És bizony, erősebbnek bizonyulnak ezek, mint az Isten ígéreteibe vetett bizalom.

Régen ez nem volt kérdés. A gyermekek természetes részei voltak minden családnak és közösségnek. Gondoljunk csak a sokgyermekes családokra és a nagyarányú gyermekhalandóságra. Hatvan-hetven évvel ezelőtt elképzelhetetlen lett volna az a mai általánosság, hogy már a gyerek születése előtt fényképet készítenek a magzatról, és nagyon lelkesen ünnepelek az érkezését, és nagy anyagi áldozatot hozva köré szervezik az elkövetkező éveket. A kicsinyek sajátos igényei soha nem kaptak ekkora figyelmet, mint napjainkban... És

mégis a leendő szülők éppen most érzik annyira alkalmatlannak magukat. Honnan származik ez a bizonytalanság?

Őszinte önvizsgálattal sokat megtudhat magáról egy fiatal házaspár: értékrendjük, céljaik, eszközeik bölcs számbavétele sok mindenre rávilágít. Csakhogy éppen a bölcsesség hiányzik a ma társadalmából. A bölcsesség kezdete pedig Istennek félelme. A kiürülő templomok és kihűlő lelkeség híven mutatják a bölcsesség hiányának az okát.

Azok a szülők, akik pedig mégis gyermek mellett döntenek, ott a vállalás kérdésével kapcsolatos bizonytalanság egy része a döntés után is meg fog maradni. Azért, mert nem hitbeli a döntés. Jobban mondva döntésként fogják fel, ahelyett, hogy az élet Istentől rendelt természetes részeként tekintenek azt.

Egy amerikai kutatásban két kérdést tettek fel szülőknek: megbánták-e, hogy vállaltak gyereket, illetve, ha előlől kezdhetnék, végigcsinálnák-e ugyanezt még egyszer? A szülők több mint 90%-a örült, hogy vállalta, és nem bánta meg, de a megkérdezettek több mint 70%-a azt mondta, nem csinálná végig még egyszer. Érthetetlen ellentmondás ez, mai modern korunk egyik nagy ellentmondása.

Nem tudhatjuk előre, milyen lesz a gyerekeink, és mindemellert az sem tiszta, milyenek leszünk mint szülők. Természetesen sok minden múlik rajtunk, de van, ami nem tőlünk függ. A hitvalló és értékörző közösség, az Istennel való kiteljesedett kapcsolat, és mindezek előtt a teremtménynek a Teremtő előtti alázata elengedhetetlen a gyermekvállalás bölcs megközelítéséhez.

G LEVENTE

ÖRÖKRE A GYERMEKEM MARAD?

Gyerekeink felnőtté válásának időszaka előtt is gyakorolhatjuk a belé vetett bizalmat, abbéli meggyőződésünket, hogy helyes volt a nevelésünk. Amit beleprogramoztunk, amit éveken át, egyik napról a másikra türelemmel okítottunk, neveltünk, szerettük és elviseltük, az benne is van. Az előre viszi, sok buktatón átsegíti, védi őt. S mikor elérkezik a felnőtté válás gyakorlati ideje is, és ő elköltözik, mi nyugodtan elengedhetjük. Kritikus időszak ez mindenki számára. A gyerekeknek, a sokféle kihívás miatt. A szülőnek pedig amiatt, hogy hirtelen beléhasít a gondolat: ennyi volt? Már el is távolodtunk egymástól?!

Ehhez jó tudni, hogy a fiatal útra bocsátása fokozatosan, tudatosan megélt folyamatban történik. Már serdülőkorban jó tisztázni: annyi szabadságot kapsz, amennyi érettséget mutatsz! Érezze a gyerek, hogy a szülő boldogan átadja az önrendelkezés jogát, ha látja, hogy a felnövő tud bánni ezzel a szabadsággal. Fokozatos szabadbá válás, mely nem zökkenőmentes. Ebben a folyamatban benne van az

is, amikor egy-egy elhibázott lépés után kihúzzuk a bajból, de tudatosítjuk, hogy hibázott. Ha a szülő elismeri a felnőtté vált gyerekét, akkor azzal erő, több önbizalmat ad neki, és nagyobb lehetőséget teremt a későbbi jó kapcsolatra is.

Ha elengedjük fiatal felnőttünket, visszajön, de ha nem engedjük le, nem tud visszajönni. Tudjuk, a gyerek nem birtoktárgy, nem a miénk. Egy idő után különálló személy, felnőtt. Akár azt is megtehetné, hogy tudomást sem vesz rólunk. Kerüljük a kapcsolatromboló viselkedést: apropóztatást, számonkéréseket a teljesítményekkel kapcsolatban. Helyes becsülni azt, amit elért, és imádkozni azért, amiben még fejlődnie kell. Mindez könnyebben megy, ha már gyerekként is ennek megfelelően próbáltuk nevelni. Ha minél többet adunk megértésből, türelemből, elengedésből (persze mindent a maga helyén és idejében), annál többet kapunk vissza. Meglepidünk majd, mennyire közel maradnak hozzánk felnőtt gyermekeink. (Frank Orsolya, pszichológus nyomán)

SÁNDORFFI JÓZSEF EMLÉKEZETE I.

„A bölcsesség legnagyobb mestere az élet; azonban gyakran felkeresed a rég elhunytakat is.” (Kölcey Ferenc)

Sándorffi József (Hegyközújlak, 1765. április 20. – Nagyvárad, 1824. november 30.) orvos-művelődésszervező életéről és hatalmas örökségéről emlékezünk, születésének kétszázötvenedik évfordulóján. Része ő a 18-19. század fordulóján, a reformkor elején tapasztalt megújító szellemiségű értelmiségnek, annak az egyházához hű, hitvalló, fáradhatatlanul küzdő, céltudatos karakternek, mely előre vitte a közösség életét, meghatározójává vált Nagyvárad szellemi arculatának.

Nagyvárad-Olaszi Egyházunk kezdeményezésére kőbe vésett emléket állítottunk Sándorffi József patrónus presbiter, egyházi iskoláink bőkezű támogatója, hűséges hazafi és enciklopédikus műveltségű közéleti ember emlékezetére a templomkertben, illetve szülőhelyén, a Hegyközújlaki Egyház templomának kertjében, hogy ha már köztereinkről lassan kiszorultunk, tágítsuk cintermeinket, templomkertjeinket szellemi térré, kultúrtörténeti emlékparkká, melybe behordjuk hajdan volt értékeinket. Bölcsességről beszél a fenti idézetben Kölcey, ugyanis épül a jellem az emlékezetben, a visszatekintésben. Sándorffi gazdag életéből és munkásságából átszűrődik a bibliás igazság, mely szerint az Isten félelme az igazi bölcsesség.

Hegyközújlakon született 1765. április 20-án. 1634 augusztusában II. Ferdinánd magyar király nemesi rangot adományozott a családnak. Édesapja Sándorffi Péter lelkész, édesanyja Szentmiklósi Rebeka, Szentmiklósi András berettyóújfalui prédikátor leánya. Nyolc gyermekük közül József a második. Tizennégy éves volt, amikor Jákóhodosra költöztek. Ez a gyülekezet sem volt nagyobb, mint a hegyközújlaki, ám földje termékenyebb volt. A család szűkösen élt, de mindezek ellenére a lelkész apa élénk eszű fiát előbb a közeli Váradra, majd a Debreceni Kollégiumba vitte taníttatni, ahol olyan tanárai voltak, mint a „Magyar Faust”, Hatvani István professzor, kinek hatására az orvosi fakultásra iratkozott Bécsbe.

Milyen is volt a történelmi és a művészeti légkör a fővárosban, illetve milyen távlatot nyitott egy ott tanuló alföldi magyar diáknak? A sikeres francia forradalom és a Vörösmarty vezérelt Martinovics-féle összeesküvés közötti időben a magyar szellem szempontjából a császárváros viszonylag szelvédedt helynek számított elsősorban a testőrírók már korábban megszerzett tekintélye folytán. A nemzeti tudat kialakulásának kora ez, amikor a kalapos királynak (II. József) nyelvileg germanizáló törekvése, valamint a közeli kihalásunkat jósló herderi szentencia ellenhatásaként megszületett a magyar nyelvújító mozgalom.

Debrecenből, e magyar szellemi végvárból került Bécsbe egy bihari születésű „medikus”

Sándorffi József. Tanulmányi éve alatt bekapcsolódott a bécsi magyar közösség életébe. Az úgynevezett „testőrírók” külön kis magyar világot teremtettek. Holdudvarukba csapódva írta medikusunk hazafias költeményeit, melyeket a jeles szerkesztők külön kiadásra érdemesítették. Csokonaival több levelet váltott, s feltehetően a zseniális költő lángelméjének korai felismerése gondolkodtatta el Sándorffit, és a későbbiekben ez terelhetette el őt költői útjáról. Igyekvő és érdeklődő tanuló volt. Korai versei sejtetni engedik, Csokonai korában milyen szinten tudtak verselni a debreceni diákok. Az Ujj Bétsi Magyar Múza első számát teljesen kitöltő költemény szerzőjét, mint „hazáját igazán szerető hazafi”-t említi. A páros rímekben olyan litalálatai akadnak, melyeket Csokonai, valamint Kosztolányi is vállalhatna.

1793-ban jelent meg legerjedelmesebb verses alkotása, a Poéta Botanika. Ő maga írt e költeményről Széchenyi Ferenchez intézett levelében, amelyben megköszönte a gróf által neki küldött „Magyar Bibliothekája Catalogusának három darabjait: Sándorffi József Orvos Doctor Bétsben és a Bétsi Orvosi Kar Tagja.” Egyébként, Széchenyi olyan nagyra értékelte Sándorffit, hogy latin nyelvű levelében, saját kézzel írt választ kért tőle, mert be akarta iktatni a haza jeles férfijainak kézírataiból álló gyűjteményébe. Sándorffi költeményei nem kerültek be a hazai irodalom remekei közé, mégis meghatónak tartjuk erőfeszítéseit és a magyar nyelvért folytatott küzdelmét. Ilyen irányú erőfeszítéseit Kazinczy – nem minden él nélkül – „Sándorffyzmusnak” nevezte el. „A Sándorffyzmus egy szelíd kacagást érdemlő hiúság, de azért a Sándorffyak becsülést érdemlő emberek maradhatnak...”

Már amikor Bécsbe került, elhatározta, hogy tanulmányai befejezése után ott is marad. Ott szeretett volna orvosdoktorként letelepedni, sőt a gyógyítás során szerzett tapasztalatairól onnan szeretne volna magyarországi kollégáit rendszeres írásokban tájékoztatni.

1803-ban jelentette meg Kassán Orvosi és Gazdasági Tudósítások címmel az első magyar nyelvű orvosi szaklapját. Ezzel bizonyos tudománynépszerűsítő feladatot is magára vállalt. (folytatása következik)

VERES-KOVÁCS ATTILA

KATONALEVELEK PELBÁRTHIDÁN

Nemrég mutatták be Pelbárthidán Nagy Béla író, kutató tavaly megjelent könyvét: Isten elhozza az időt (Honvédek levelei Szalárdra). A Magyar Királyi Honvédség nagyváradi 25. gyalogezredének kötelekben harcoló 5 katonája és hozzátartozói által írt több mint 400 levelet tartalmazó kötetéről van szó.

A könyvet Pelbárthidán is bemutatták, ahol a népes közönség, az emlékezni egybegyűlt család körében ott voltak fiatalok és idősek egyaránt, illetve a kötetben is szereplő adatközlők, valamint a honvédek leveleiben említett hősi halottak hozzátartozói. Ez a dokumentum kötet

hiteles korrajz, mely a második világháború idején élő emberek szemével, értelmével, szívvel látatja és érezteti az akkori valóságot az olvasóval. Bepillantást nyerünk az akkoriak szerelmi, családi, hétköznapi életébe, és a háborúra vonatkozó gondolataiba.

Nagy Sándor, Pelbárthidáról besorozott honvéd írja egyik levelében: „... mert minden nagyon drága, csak az ember élete nem”. Erre szinte válasz egy másik, szalárdi honvéd, Kovács Béla biztatása az otthon maradtaknak: „Édes Kincseim, bizzunk és reméljünk”. Kötelességtudatról, becsületről, egymáshoz való ragaszkodásról, tisztességes magatartásról szóló megrendítő érzéseket közlő felkiáltójel lehet minden ehhez hasonló visszaemlékezés. Ha azokban az életet valóságosan veszélyeztető időkben kitartottak egymás mellett az emberek; ha azokban a kimondhatatlanul fájdalmas veszteségeket hozó időkben összefogtak a családok, miért ne nézhetnénk a mai veszteségekre, a próbákra is úgy, mint alkalmak az összetartozás kifejezésére?!

SZABÓ JÓZSEF

HIPERAKTIVÁSRA AKTÍV SZERETET

A hiperaktivitás, sajnos, egyre gyakrabban előforduló jelenség. A hiperaktivitás oka nagyon sokféle lehet, kezdve az örökletes hajlammal, egészen a családi körülményekig. Vannak, akik úgy vélekednek, hogy a hiperaktivitás okát a terhesség alatti problémák okozzák (dohányzás, gyógyszeresedés, italozás, stb.), illetve a szülés körülményei (császármetszés, oxigénhiány, RH inkompatibilitás). A hiperaktivitás tünetei közé tartozik, hogy gondok adódnak a figyelem fenntartásával és annak koncentrációjával. De említeni kell a hirtelenséget, szertelenséget, azaz gondolkodás nélküli cselekvést; a helyzethez viszonyított túl sok mozgást; szabályokkal szembeni fokozott ellenállást. Persze mindezek után mondhatja a szülő, hogy ezek érvényesek az én gyermekemre, sőt mindez akármelyik gyerekre igaz lehet. Igen, de a hiperaktív gyereknél a fentebb írtak együttesen, intenzíven és folyamatosan jelentkeznek.

A hiperaktív gyereknél nem a mozgás mennyiségével van a nagyobb gond, hanem ott, hogy a mozgás céltalan, csapongó. A gyerek nincs tekintettel a környezeti feltételekre. Kárt tesz, zavar másokat, mindezt úgy teszi, hogy fel sem fogja, mi történik körülötte, illetve vele. Felmerül a kérdés: beteg a hiperaktív gyerek?

A pontos megfogalmazás inkább az lenne: a hiperaktív gyerek más, mint az átlagos gyerek. Ez a másság gondot okoz a gyerekeknek és környezetének egyaránt. Az ilyen gyerekek figyelmének fenntartását két személyes helyzetekben lehet a leginkább elérni. Egyszerű dolgok, világos utasítások, kevesebb kritika, gyakori dicséret és bátorítás. Ezek a gyerekek általában jóindulatúak, segítőkészek, mindenük a tevékenykedés. Ezen tulajdonságukat már kicsi korban jól lehet kamatoztatni, használni arra, hogy pozitív visszajelzéseket kapjanak és növeljük az önbizalmukat.

Óvatosan kell bánni a szidással, mert dac, ellenszenv, végül környezetük, illetve önmaguk ellen irányuló agresszió lehet az eredmény. Adott esetben gyógyszeres kezelés lehetősége is felvetődhet, de az igazán hatásos, az a hosszú távú, kitartó imádkozás, és ugyanilyen kitartó szeretet és elfogadás. Az együtt elvégzett feladatok és a szülők nyugodt magatartása lassan nyugalmat fog sugározni a gyermekre is.

G. LEVENTE

ANNÁCSKA ÉS AZ OKOSTELEFON

Új család költözött az utcába, ami egymagában nem lenne különös, városról lévén szó. Viszont az idősek sok furcsaságot találtak az új fiúban. Annácska éppen hazafelé tartott a barátnőjétől, amikor meglátta Pista bácsit, aki kint ült a padon, és a fejét csóválta. Annácska megszólította:

– Jó napot, Pista bácsi! Mit tetszik csinálni?

– Gondolkodom... – válaszolt Pista bácsi fel sem emelve a fejét.

– Jó, jó, hogy gondolkodik, de min? Az ember nem gondolkodik csak úgy! – faggatózott Annácska.

– Hát, hogy milyen csudabogarat hurcol az új fiú – válaszolt Pista bácsi. – Megy az utcán, kezében a csudabogár, és csak húzogatja rajta a kezét. Jöttem hazafele a boltból, majdnem felborított. Nem is csoda, a haja annyira a szemében van, hogy nem is lát.

– Nem csudabogár az, Pista bácsi! – nevetett Annácska.

– Hát akkor mi?

– Mi, mi? Hát okostelefon! – tanította Pista bácsit Annácska.

– Hát most a telefon okos? Régen az embernek kellett okosnak lennie, hogy megéljen. Már értem, azért nem tudnak a mai gyerekek köszönni, mert most a telefonok okosak! Lehet, azért húzogatta a kezét rajta, hátha majd az a csudabogár fog köszönni, meg összeszedni a szétgurult almáimat! – mondta rosszalóan Pista bácsi.

– Nem, nem! – mosolygott Annácska. – Érintőképernyős telefon. Van rajta internet, és úgy működik, hogy az ujjával irányítja.

– Csakugyan? – csodálkozott Pista bácsi. –

Oszd neked van olyan, Annácska?

– Nincs, nekem még nincs – szontyolodott el a kislány.

– Hála Istennek! – nyugodott meg Pista bácsi.

Nemsokára vita hangja szakította félbe beszélgetésüket. Az új fiú vitázott az édesapjával.

– Fiam, menj anyád elé, mert nem tudja hazahozni, amit vásárolt! Túl nehéz neki! – szólt az apa a fiához.

– Menj te, minek menjek én?! – felelt a fiú.

– Dolgom van! – válaszolt az apa.

– Mít érdekel, nekem is dolgom van! – csattant fel a fiú, és faképnél hagyta az apját.

Az apa lehajtott fejjel elindult a bolt felé, a fiú pedig becsapta az utcakaput maga mögött.

– Nem okosabb itt az apja sem, mint a fia – mondta Pista bácsi. – Én soha sem mertem volna ilyet mondani apámnak, mert ő megkövetelte a tiszteletet. Ő nevelt engem, és nem én neveltem őt.

T. B.

TÚL HAMAR FEL AKAR NŐNI A GYEREK!

Hogy mit jelent a korán felnőni akaró kamasz, ez csak úgy értelmezhető, ha figyelembe vesszük, mi az, ami viszont hozzátartozik a kamaszkorhoz.

A kamasz testi változáson megy át, szélsőségek között él: vagy szárnyal, vagy letörve gubbaszt. Gyakran lázad, kritikát fogalmaz meg a szülő felé, mely sokszor nehezen elfogadható a szülő által, aki még a kisgyermekkorban szeretné tartani a lassan felnövő kamaszt.

Egy biztos: óvakodni kell a szélsőségektől. A gyerek egy külön egyéniség, nem a szülő része, hanem egy lassan felcseperedő emberpalánta, aki a saját szemén át szeretné megismerni a világot, abban boldog és sikeres lenni.

Azt mondják a gyermekpszichológusok, hogy sikeres nevelésünk, vagy a nevelésünk csődjé a kamaszkorban mutatkozik meg. Úgy, hogy kedves szülők, ha gyermekük kamaszkorban ingadozó hangulatú, feleselősebb, oda-mondóbb, lázadóbb, mint volt, kritikát fogal-

maz meg önök felé, és sokkal szívesebben van kamasztársaságban, mint önökkel, de azért odafigyel önökre, és betartja a legfontosabb családi szabályokat, akkor azt jelenti, egészségesen fejlődő kamasz, akire azért oda kell figyelni, hogy tanuljon is, ne csak szórakozni akarjon.

Rózsaszín köröm, extrém frizura? A kamaszok néha szeretik sokkolni a szülőket. Van, amit meg kell engedni nekik, hogy ne akarjanak nagyobb dolgot elkövetni.

Legyen tájékozott a gyerekével kapcsolatban! Tudja, mindig hol van, kik a barátai. És ne legyen naiv! Minden szülő átverhető.

Ismerje fel a figyelmeztető jeleket: alkohol, drog, súlyváltozás, alvászavar vagy bármi drasztikus változás, ami hat hétnél tovább tart, kóros lehet.

Tartsa tiszteletben a gyereke magánéletét! Igen, van ilyen! Ahhoz, hogy egészséges felnőtté váljon, nem kell minden percét ellenőrizni. Ha jól nevelte, és sokat beszélgetett vele, be fog érni a gyümölcs.

TÓTOS BEÁTA

ÖRMÉNY MÚLT ÉS JELEN

Örmény múlt és jelen címmel állított össze fényképi kiállítást dr. Ábrám Zoltán, a marosvásárhelyi orvosegyetem tanára. Az Örményországban készült felvételek a száz évvel ezelőtti népirtásnak állítanak emléket, miközben bemutatják a nemrég függetlenedő ország múltját és jelenét, értékeit és ellentmondásait. A marosvásárhelyi megnyitóra az unitárius egyházközség tanácstermében került sor. Igény és lehetőség szerint a szerző más helyszínekre is elviszi a kiállítást, ahol egyúttal az örmény genocídiumra is megemlékezhetnek.

Száz éve, 1915. április 24-én Konstantinápolyban örmény közéleti és szellemi vezető, közösségi képviselők letartóztatásával vette kezdetét a törökországi örmény közösség tragédiája, a lakosság elhurcolása és legyilkolása, amely mintegy másfél millió áldozatot követelt. Szomorú, hogy az elkövetők leszármazottai ma sem ismerik be tettüket. Törökország úgy szeretne tagja lenni az Európai Uniónak, hogy népirtás helyett éhínséggel párosuló polgárháborús konfliktusnak tartja az akkor történeteket. Eközben a térség államok közötti szembenállás és ellenségeskedés helyszíne. Napjainkban is veszélybe került számos keresztény egyetemisták lemészárlásáról, miközben a világhatalmak tehetetlenségének a döbbenete jut el hozzánk.

Franz Werfel: A Musza Dagh negyven napja című regénye a kisebbségi sorsban élők, így az erdélyi magyarság „kötelező” házi olvasmányává vált, mondanivalója ma is időszerű. Azt üzeni, hogy minden népnek, közösségnek kötelessége megemlékezni múltjáról, ősei áldozatairól és szenvedéseiről. Ez vonatkozik az Erdélyben hazára talált magyar-örményekre, örmény gyökerűekre is.

A fényképek által a kegyeleti helyszínek közelebb kerülnek hozzánk, miközben az egész fotókiállítás az idegen nagyhatalmak ütközőpontjában őrlődő és nemesedő keresztény örmény léleknek és a szocialista sorsból közel negyedszázada önállóodó fiatal örmény nép-

nek állít emléket. Különálló és közös feladat megőrizni az értékeinket, jelen esetben azon örmény értékeket, amelyek az egyetemes kultúrát gazdagítják.

A jobb megismeréshez nyújt alkalmat a kiállítás. Bemutatja az ezerhétszáz éves kereszténység jelképeit, köveit és rítusait, a szerző által meglátogatott keresztény templomokat és szent helyeket (Khor Virap, Noravank, Sevnavank, Echmiadzin), a szocreál Jereván sajátos építészeti megvalósításait, sajátos örmény motívumokat, népi hangszereket, gyöngyöket, ételeket, idősek és fiatalok portréit, valamint a függetlenségét ünneplő országról is láthatunk felvételeket. Az utolsó, ötvenedik kép egy örmény nemzeti színekkel befestett arcú kisgyereket ábrázol, címe: Örménynek született.

Egyébként a kiállítás megnyitójával szinte egy időben került sor arra az örmény szertartású misére, amelyet Ferenc pápa a száz évvel ezelőtt a törökök által lemészárolt örmények emlékére mutatott be a római Szent Péter bazilikában, Törökország tiltakozása ellenére. A húsvét második vasárnapján az örmény rítusú híveknek örmény egyházfők és politikai vezetők jelenlétében bemutatott misén Ferenc pápa az egyház doktorává avatta Náregi (Virrasztó) Szent Gergely (945-1003) örmény szerzetest. Egyébként Ferenc pápa megválasztása után három hónappal, 2013 júniusában, a 20. század első népirtásának nevezte az örmények lemészárlását. Az örmény népirtás évfordulójának számító április 24-én Örményországban II. Karekin katolikosz kanonizálta az 1,5 millió áldozatot.

DR. ÁBRÁM ZOLTÁN

KORABELI FÉNYKÉP AZ ÖRMÉNY ÁLDOZATOK MARADVÁNYAIRÓL TÖRÖKORSZÁGBAN

GYÓGYULÁS

Szatmárnémetiben 6 napig nyomtam a kórházi ágyat a sebészetben, s nem láttam egy „egyház” hivatalos képviselőjét sem, csak a mi sokszor elmarasztalt, vitatott, agyonbántott és több sebből vérző Magyar Református Anyaszentegyházunk volt jelen. Voltak falra plakátolt, megfeszített krisztusok, naptár a szűzanya ikon mogorván mosolygó képével, jehova tanúi traktátus a folyosón a telefon asztalkán, és volt egy román fordítású Újszövetség a 8-as szobában. Emnyi.

Mindig tudtam, hogy a betegség nagy „kihívása” a hitnek, de saját bőrömön érezve egészen más, sokkal felfokozottabb, erőteljesebb, egyenesen megrendítő, sőt félelmetes. Az átlagember is, aki nem aljasult el, teljesen rácsodálkozik: miért épp szerettemmel, miért épp velem történik ez? Hát még én, Isten elhívott szolgálója, aki saját bevallás szerint tökéletes vagyok. Bizony én is kérdeztem, érezve az iszonyú kint, a gomromba szorult, szűnni nem akaró nagy fájdalmat, a szúrást az oldalamban, az erőteljeséget s a hasogató, lüktető fejfájást. De a kérdésre nem jött válasz... Próbáltam olvasni a bekért Bibliám, de a betűk szétfolytak, a sorok összerosódtak, a szent szövegek nem jutottak el tudatomig se, Szentlélek elkerült, de jött a sok bátorítás, amit kaptam folyamatosan, szolgálóktól, barátoktól, rokonoktól.

Én magam nem szeretem a kórházmissziót, mármint részvétel szintjén... nincs hozzá gomrom, megviselnek a szagok, kiborít a látvány, az emberek nyomorúsága, tehetetlensége, kiszolgáltatottsága elszomorít. Diákkoromban kipróbáltam, de nem jött be, nem éreztem hozzá elhívást. Most értettem meg, miért is fontos ez a szolgálat, amikor magam is nyomorult, tehetetlen és kiszolgáltatott voltam. Nem voltam egyedül, s túl a családomon, ismerősökön s a saját gyülekezetemen, tudtam, másnak is számítok, más is odahajol, s ebben az odahajlásban maga Isten bújik mellém, mert ő indít útnak lelkeket, hogy másokat erősítsenek.

Köszönöm, hogy tanítványként én is tanulhattam, erősödhettem, s fejemből és szobámból elkotródott a félelem. Már nem félek, nem csak azért, mert tudom, hogy a halál legyőzhető, hisz van feltámadás, mert az Úr Jézus győztes Király, azért sem félek, mert látom, hogy rajtam kívül más is tudja ezt, és szívügyének érzi, hogy belekiadta a világba, hogy szűnjön a sötétség. Ne féljete!

JOB B DOMOKOS

ÉVFORDULÓ

PIETER SAENREDAM (1597–1665)

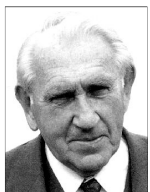
350 éve, 1665. máj. 31-én hunyt el Pieter Saenredam holland festőművész. Szürke-fehér templombelsői architektúráis, helyrajzi pontosság-gal megfestett, embereket és bútorzatot mellőző, fénytől átjárt, tágas terű, letisztult, protestáns „templomportrék”. A haarlemi művész bejárta Hollandia városait, aprólékos vázlatait a helyszínen készítette, majd azokat műhelyében festette meg, akár évekkel később. Egyik képén egy készülőben lévő templomi falfrákát is megörökített.

JOHN ELIOT (1604–1690)

325 éve, 1690. máj. 21-én hunyt el John Eliot angol-amerikai puritán prédikátor, misszionárius, „az indiánok apostola”. 1631-ben emigrál Amerikába, ahol Roxbury lelkésze lesz élete végéig. Társszerzőségű zsolnároskönyve (*Bay Psalm Book*, 1640) a kontinens első nyomtatott könyve. 1646-ban kezd prédikálni az algonkin bennszülötteknek, többek közt indián katekizmust (1654) és Bibliát (1663) ad ki, mely az első, Amerikában nyomtatott, angol nyelvű (1782) is megelőző bibliakiadás.

HEINZ Zahrnt (1915–2003)

100 éve, 1915. máj. 31-én született Heinz Zahrnt német evangélikus teológus. 1950-től 25 éven át az evang. egyház hetilapjának (*Sonntagsblatt*) teológiai főszerkesztője, a német prot. egyházi napok programsorozat (*Deutscher Evangelischer Kirchentag*) elnökségi tagja (1960-99) ill. elnöke (1971-73). Kortárs teológiai kérdéseket népszerűsítő könyveit több nyelvre is lefordították. Magyarul megjelent: *Az Isten-kérdés. Protestáns teológia a XX. században; Mire jó a keresztség?*

ÚJRA EGYÜTT A KÉT KÖZÉPKORI ÓTESTAMENTUM

Az 1600-as években, egy ismeretlen – valószínűleg protestáns – megrendelő kérésére Frankfurtban kiadtak két héber nyelvű Ószövetséget, valószínűleg azért, hogy a Bibliát eredeti nyelvén tanulmányozhassa tulajdonosa. A két Ószövetség lapjai és kötése lehetővé tették jegyzetek és kommentárok készítését is.

1677-ben adták ki azt a két Ótestamentumot Frankfurtban, amelyek közül az egyik kalandos utat járt be – a német városból tudósok több nemzedékének során keresztül először Egyiptomba, majd Izraelbe került. Legutolsó tulajdonosa, egy izraeli filmproducer és rendező, Micha Shagrir februárban meghalt, családja pedig a Haifai Egyetemnek adományozta az értékes kódexet.

Az Ótestamentum, más néven Tanakh, a héber Bibliának felel meg, ám abban a könyvek sorrendje némileg eltér a protestánsok által is használt kanonikus rendtől. Az adományozott Tanakhot nem héber olvasásra készítették – Yossi Ziegler, a Haifai Egyetem könyvtárának tudományos igazgatója úgy véli, hogy valószínűleg olyan keresztény tudós számára írták, akit érdekelt az eredeti héber szöveg.

A 16-17. században nyugat-európai keresztény teológusok egy csoportja előszeretettel olvasta és tanulmányozta a Tanakhot eredeti nyelven. „Lelkesen tanultak héberül, amit arra használtak, hogy megmagyarázzák a számukra érthetetlen részleteket a saját fordításaikban” – magyarázta Ziegler. David Clodil (1644-1684), neves német evangélikus teológus még saját kommentárt is írt a könyvhöz, hogy tudóstársai könnyebben értelmezhesék azt.

GAZDAG SZÉLJEGYZETEK

Amikor Shagrir úgy határozott, hogy halála után az egyetemnek ajándékozzák az Ótestamentumot, fogalma sem volt róla, hogy ezzel újra egyesíti a Frankfurtban kiadott ikerpéldányokat – az egyetemnek ugyanis már a tulajdo-

nában volt a másik, szintén 1677-ben kiadott kódex. A kettő csupán annyiban különbözik, hogy az adományozott kötetben helyet hagytak széljegyzetek készítésére – ezzel a lehetőséggel a tudósok pedig előszeretettel éltek is. Több megjegyzést olvashatunk a sorok mellett németül és latinul is, méghozzá 10 különböző olvasótól. „Gyönyörű könyv, és nagyon jó állapotban van” – mondta Ziegler. – „De nem tudjuk, ki használta, kinek a tulajdonában lehetett.”

A KÓDEX ÉS A RENDEZŐ KALANDOS TÖRTÉNETE

Az is izgalmas történet, ahogyan a Tanakh Shagrirhoz került – 1977-ben a rendező Kairóban meglátogatott egy apró antik könyvkereskedést, amelynek eladója nem egyiptomi, hanem örmény volt. A férfi megköszönte Shagrirnak, hogy hiteles filmet készített az örmény népi történetekről, hálából pedig ajándékozott neki egy rongyba tekert könyvet, azzal a kéréssel, hogy ne bontsa ki egészen addig, amíg haza nem ér. A rendező évekig őrizte a becses kincsét, de amikor megbetegedett, úgy döntött, hogy az egyetemnek ajándékozza, hogy minél több ember gyönyörködhesen benne – számol be az origo.hu honlap.

FRICSKA

Egyszer egy legátus a pünkösdi ünnepi istentiszteleten kifejejtette az egyik mondatot a Miatyánkból.

– Hát, tiszteletes úr, hogy volt képes kifeledni a Miatyánkból azt a fontos részt: „és bocsásd meg a mi vétkeinket”? – kérdezte a gyülekezet főgondnoka a nála vacsoráló legátustól.

– Én ezt nem feledékenységből tettem – vágta ki magát a teológus hallgató –, hanem szándékosan, nem akarván a nemes eklézsia egyetlen tagjáról is feltételezni, hogy Pünkösdi első napján úrvacsora után, mikor már az elkövetett bűnök éppen meg voltak bánva, már ilyen rövid idő alatt is képesek lettek volna vétkezni.

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221-0323

Megjelenik kéthetente. Ára 1,50 lej.

Szerkesztőbizottság: Ghiltea-Szabó József-Levente, Tóth Beáta, Oroszi Kálmán, Rác Ervin, Tokár Sándor, Wagner Erik.
Felelős szerkesztő: Visky István. **Tördelőszerkesztő:** Petrikó Ildikó. **Szerkesztőség:** 410001 Nagyvárad, Moscovoi (Szilágyi Dezső) u. 14. sz. Tel.: 0726-242824, 0259-416067. E-mail: harangszo.ujzag@gmail.com. Honlap: www.kiralyhagomellek.ro.
Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szenci Kertész Ábrahám Nyomdájában. **Felelős vezető:** Wagner Erik.
A lap terjesztése a lelkes hívatatokon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.